

✓ “ผ่าจ้าน” คนล้านนา

พะหนุกการแยกคู่โดยอาคม

ข่าวคราวช่วงนี้รู้สึกมีแต่เรื่อง
ลึกลับที่วิทยาศาสตร์ยังพิสูจน์มิได้ แต่กลับมี
เรื่อง ราวให้เห็นเป็นที่ประจักษ์อยู่เสมอ
อย่างเช่นการผ่าจ้านลูกช้างที่กำลังเป็นข่าว
ฮือฮาโด่งดังไปทั่วโลก กระทบกระแทกการ
ท่องเที่ยวของไทยอยู่ไม่น้อย ผู้คนต่างถิ่น
อาจสงสัยว่าผ่าจ้านเป็นอย่างไร เชิญติดตาม
เรื่องมหัศจรรย์ของคำว่า “ผ่าจ้าน”

พ่อหนานบุญท่านผู้เชี่ยวชาญการ
ผ่าจ้านแบบโบราณให้ความรู้คำว่า “ผ่า”
คือการแยก แยกไปจากกัน ส่วนคำว่า “จ้าน”

เป็นภาษาพื้นเมืองเหนือโบราณหมายความว่า
หนี คำว่าผ่าจ้านคือการ ทำให้แยก แยกหนีออก
จาก หรือแยกต่างกันไปไกล”

การผ่าจ้านที่จริงเป็นการช่วยเหลือ
ผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้าย ทุบัติ คำเซ (ข่มเหง
รังแก) อยู่ทุกวัน เพราะคนโบราณมักจะสืบ
หรือสืบแบบคลุมถุงชนให้หนุ่มสาวแต่งงาน
กันโดยบางคูมิได้รักกันมาก่อน แต่ด้วย
ประเพณีจึงต้องแต่งงานอยู่กันไปตามผู้ใหญ่
เมื่อยุคนี้เป็นสามีภรรยา เกิดความเบื่อหน่าย
แต่ก็ละทิ้งกันไม่ได้ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งอยู่
ทุกวันดังกล่าวแล้ว เพื่อให้ผู้หญิงแยกออกมา
โดยไม่มีข้อขัดแย้ง หรือไม่มีข้อพิพาทต่างๆ ต้อง
ทำการผ่าจ้าน ให้สามีและภรรยาแยกกันไป

วิธีการผ่าจ้านมีอยู่หลายวิธีแล้วแต่
พ่อหมอมจะทำกัน หรือแล้วแต่ครูบาอาจารย์
จะคิดค้น บางตำราใช้หัวขากไฟหรือหัวสุด
ไฟ หมายถึงท่อนฟืนที่ถูกเผาแต่ยังคงเหลือ
เศษไว้ ด้านหนึ่งมีรอยไหม้ อีกด้านหนึ่งยังเป็น
ท่อนฟืน นำมาเขียนพระคาถา แล้วรอเวลา
เดือนดับหรือแรม 15 ค่ำ ผู้ที่เป็นพ่อหมอมจะ
นำไปขว้างข้ามหลังคาบ้านของคู่ผัวตัวเมีย ที่
ต้องการให้แยกบ้านเมืองเหนือว่า“หือละกันไป”

แต่บางตำราจะใช้สัตว์ที่มีความเชื่อ
ว่าจะทำให้เบื่อกันไปโดยมิต้องขัดใจกันโดย
เฉพาะญาติผู้ใหญ่ที่ต้องการให้คู่ผัวตัวเมียอยู่
ด้วยกัน แต่จำต้องหย่าขาดเพราะทนทุกข์
จากการถูกข่ม ถูกทารุณจากสามี โดยใช้หอย
ที่อยู่ตามทุ่งนาจะเป็นหอยชนิดใดก็ได้ เพราะ
ความเชื่ออีกอย่างหนึ่งว่าหากคนเรากินหอย
ร่วมกัน มักจะเกิดความเบื่อหน่ายกัน หรือไม่
มีความเบื่อหน่าย ก็จะมีเหตุให้มิได้พบปะกัน

★ หอยตัวผู้-ตัวเมีย ที่กำลังผสมพันธุ์กันอยู่ พ่อหอยจะนำมาทำพิธีผ่าจ้าน.

การหาหอยต้องไปหาหอยที่กำลังเอาหน้าติด
ผสมพันธุ์กันอยู่ แล้วนำมาแยกออกเขียนชื่อ
สามไว้ที่หน้าหอยตัวหนึ่ง และเขียนชื่อภรรยา
ไว้หน้าหอยอีกตัวหนึ่ง แล้วนำไปปล่อยที่ทาง
แยก หันหน้าหอยให้เดินไปคนละทางแล้วว่า
พระคาถาว่านี้ "ว.....วะ" (ขอสงวนบางคำ

ผสมพันธุ์กันอยู่ พ่อหมอบจะนำมาทำ

ที่ตรงกลาง) เพื่อป้องกันผู้คนจะนำไปใช้โดย
ไม่มีเหตุจำเป็น

บางตำราใช้ก้อนดินหรือดินเหนียว
มาปั้นเป็นรูปสองคนผิวเมีย แล้วลงพระคาถา
"ยะ.....ไพ....." แล้วนำไปตากแห้ง ถึงเวลาคืน
เดือนดับหรือแรม 15 ค่ำ ก็จะทำกรทุบรูป
ปั้นให้แยกจากกัน นำไปทิ้งแม่น้ำแล้วอธิษฐาน
ว่า "หากรูปปั้นไม่กลับมาติดกันดังเดิม ขอให้
ผิวเมียนี้อยู่แยกกันอยู่ อย่าได้กลับมาหากัน"

พ่อหนานบุญมีให้ความรู้ว่า "คน
สมัยก่อนมิใช่ว่าจะผ่าจันกันพร้าเพรื่อ พ่อครู
ผู้สอนพระคาถาจะให้ศิษย์สาบานแล้วจึงปลง
(มอบ)ชันครูให้ เพราะการผ่าจันเป็นการทำ
ให้ครอบครัวผู้อื่นแตกแยกถือว่าเป็นบาปอย่าง
ที่สุด หากไม่ทุกข์จนน้ำตาเป็นสายเลือดเขา
จะไม่ทำกัน บางคนเรียนพระคาถาผ่าจันไป
แล้ว ไปทำคู่ผิวเมียเพื่อจะได้ลูกเมียเขามาครอง
อย่างนี้ถือว่าผิดครู จะถูกคำสาปแช่งที่สาบาน
ไว้ บันดาลให้มีอันเป็นไปต่างๆ นานา บางคน
เป็นบ้า บางคนนอนหลับตาย จิปาถะ"

การผ่าจันนอกจากแยกผิวเมียแล้ว
ยังผ่าจันลูกข้างให้พราดจากแม่ เพราะลูกข้าง
กินนมแม่เป็นเวลานานกว่าจะแยกจากแม่ ทำ
ให้แม่ข้างไม่ได้ทำงานอย่างเต็มที่ เจ้าของข้าง
จึงทำพิธีผ่าจัน โดยใช้พระคาถาอาคมตาม
ตำราของผ่าจันข้าง

ผ่าจันกรรมวิธีที่อัศจรรย์ ของคน
ล้านนาที่มีมาแต่โบราณกาล ป้องกันให้ผู้หญิง
พ้นทุกข์จากการช่มเหงรังแกจากสามีใจร้าย...

แหล่งข้อมูล

สัมภาษณ์พ่อหมอบไสยเวทย์ อายุ
80 ปี จำนวน 1 คน

ภาพ หอยตัวผู้ตัวเมีย หุ่นบ้าน
ม่วงม้า อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

โดย...นิคม พรหมมาเทพย์